

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga 2. till ”Förordnande om nya SKÖTSELPLAN
föreskrifter och ny skötselplan för
Brännbergets naturreservat”.

Datum
2007-04-04

Beteckning
511-2536-2004

1(8)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BRÄNNBERGET I SKELLEFTEÅ KOMMUN

Foto: Peter Näslund/Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara områdets rika och kalkgynnade flora, liksom de markförhållanden, hydrologiska processer och habitat som utgör grunden för dessa arters förekomst. Inom reservatets inre skyddsområde skall skogarna få utvecklas mot ett naturskogsartat tillstånd samtidigt som den rika kärlväxtfloran bibehålls. Syftet är också att hålla området tillgängligt för rörligt friluftsliv. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska arter och livsmiljöer. Utöver friluftsliv, ska området även kunna utnyttjas för naturstudier, undervisning samt forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

Namn	Brännberget
Nummer	2402042
Natura 2000	SE0810358 Brännberget
Reg-DOS id	2001601
Kommun	Skellefteå
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	Ca 7 km NO om Boliden, ekokarta 23K 1e mittkoordinat: 1722056, 7209214
Natureografisk region	30 A: Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Gräns	Se bifogad karta
Markägare	Enskilda
Fastigheter	Brännberg 1:4 och 1:6, Djupgrovan 1:8
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	35,6 ha
Skyddad produktiv skog	17,9 ha

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Tallskog	-hällmarkstallskog av lav-typ (2.1.1.1)	2,5 ha
	-sumptallskog av ris-typ (2.1.1.3)	4,3 ha
	-tallskog av lingonris-typ (2.1.1.4)	11,6 ha
Granskog	-granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	1,5 ha
	-granskog av lågörts-typ (2.1.2.4)	7,7 ha
Blandskog	-blandskog av ört-typ (2.3.1.3)	2,9 ha
Våtmarker	-tallkärr av brunmosrik-typ (3.4.1.1)	2,4 ha
	-rikkärr av starr-ört-typ (3.3.2.1)	2,7 ha

¹Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994*, se bilaga 1.

Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Skog	-västlig taiga (9010)	4,2 ha
	-övrig skog (9900)	25,0 ha
Våtmarker	-mineralrika källor och källkärr av fennoskandisk typ (7160)	1,3 ha
	-rikkärr (7230)	5,1 ha

²Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, se bilaga 2.

Brännbergets naturreservat ligger ca 7 km nordost om Boliden i Skellefteå kommun. Området ligger inom Kågedalens kalkpåverkade delar och hyser en mycket rik flora, däribland ett flertal olika arter av orkidéer. Växtlokalen omfattar Koltjärnbergets norra sluttning ned mot Myrbäcken, och ligger 120-170 meter m ö h.

Berggrunden i reservatet utgörs till största delen av ljus, finkornig och sur metavulkanit. I reservatets sydliga hörn ingår en mindre del av mörkare, grovkornig, mer basisk och därmed näringsrikare metadiorit. Denna bergart tillhör de svekokarelska tidigorogena intrusivbergarterna. Denna formation sträcker sig i riktningen NNV-SSO och har en brant stupning på 70 grader mot öster. Högsta kustlinjen går från nordväst mot sydost genom södra delen av reservatet. Jordartsmässigt domineras reservatet av morän, med vissa inslag av grovkorniga svallsediment. Mot sydväst minskar moränlagrets tjocklek och längst i söder övergår jordlagret i en mosaik av ett tunt, osammanhängande jordtäckte och berg i dagen. Området präglas av drumlinisering från nordväst, vilket kan förklara inslaget av den mer näringsrika metadioriten i moränen. Rörligt grundvatten i bergets sprickzoner kan också vara en delförklaring till den näringskrävande floran.

I de rikare grundvattenöversilade norra och östra delarna av reservatet domineras skogen av 100-120 år gammal barrblandskog med måttligt inslag av lövträd. Skogen är överlag mycket produktiv och virkesrik med gott om träd som är mer än 25 meter höga och har en brösthöjdsdiameter på över 40 cm. Fältskiktet varierar från friska-fuktiga ristyper till högrötsvegetation i utströmningsområden, lider och fuktdråg. I de rikaste partierna finns stort inslag av näringskrävande arter som guckusko, norna, ormbär och liljekonvalj. Flera källor med förekomster av ovanliga moss- och kärlväxter förekommer i sluttningarnas nedre delar. I buskskiktet förekommer bland annat bestånd av svart trolldruva, tibast och brakved. I det flacka området söder om Myrbäcken finns ett område med äldre rätt lågproduktiv sumptallskog på näringsrik torvmark. Här förekommer upp till 150 år gamla tallar och ett bitvis välutvecklat buskskikt av enbuskar och *Salix*-arter. Fältskiktet i sumptallskogen har ett stort inslag av olika högröter och bladvass. Ett flertal orkidéer finns inom delområdet. Högre upp i sluttningen på Koltjärnberget övergår skogen i mer renodlade tallbestånd. Här är också vegetationen tydligt fattigare och örtinslagen litet. Merparten av den renodlade tallskogen består av ordinärt brukade tallskogar av lingonristyp med inslag av små lavrika hållmarkspartier. Längst i sydöst finns ett område med äldre, plockhuggen hållmarkstallskog.

Våtmarkerna i området består av opåverkade, öppna till glest tallbevuxna kärr av intermediär - riktyp. Fältskiktet domineras av blåtåtel och tuvsäv med rikligt örtinslag av arter som slätterblomma, blodrot, dvärglumner och ängsnycklar. Bladvass förekommer oftast mycket ymnigt i fältskiktet. I bottenskiktet återfinns krävande mossarter som gyllenmossa, purpurvitmossa och späd skorpionmossa.

Områdets berggrund kombinerat med dess hydrologiska förutsättningar gör att en lång rad krävande och för regionen sällsynta arter återfinns inom reservatet (hotkategori inom parentes): Luddlav, lunglav (NT), guldspärrmossa, gyllenmossa, kranshakmossa, nordtuffmossa, purpurvitmossa, späd skorpionmossa, stor skedmossa, brakved, brudsporre, dvärglumner, finbräken, grönyxne, guckusko, knärot, kärrfibbla, nattviol, norna (NT), ormbär, skogsnycklar, spindelblomster, svart trolldruva, tibast, tvåblad och björkblåxe.

Områdets skogar har under mycket lång tid nyttjats av människan. Knappt hälften av reservatets skogar har avverkats med konventionella metoder under de senaste decennierna. I de delar av reservatet som består av äldre skog återfinns spår av äldre tiders brukande i form av manuella avverkningsstubbar av olika åldrar. I övrigt saknas kända kulturhistoriska spår inom reservatsområdet.

Natura 2000

Brännberget ingår i Natura 2000, den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden, (Natura 2000-id SE0810358). De naturtyper (livsmiljöer) som enligt EG:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *västlig taiga* (9010), *mineralrika källor och källkärr av fennoskandisk typ* (7160) och *rikkärr* (7230). Följande arter som finns upptagna i habitatdirektivet ska värnas inom området: Guckusko (*Cypripedium calceolus*) och Norna (*Calypso bulbosa*).

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i fyra skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området samt den skötsel som ska genomföras inom respektive naturtyp (bilaga 3). För varje skötselområde redovisas ett antal mätbara bevarandemål. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

3.1 Skötselområde 1, Skog i nära anslutning till orkidéförekomst, areal 11,0 ha

Skötselområdet består av en rad olika skogsbiotoper, exempelvis hyggen och lövrika ungskogar, äldre tallskogar på frisk mark samt naturskogsartade tall- och barrblandsumpskogar (bilaga 3, delområde 1). Den skogsmark som omger kärnområdet för orkidéerna är ur estetisk och biologisk synpunkt viktig att bevara. Markens hydrologi är en mycket viktig och livsavgörande faktor för orkidéerna i området, förändringar i hydrologin på grund av t ex skogsbruk kan leda till att floran på sikt förändras. Skötselområdets skogar ska lämnas för fri utveckling, vilket innebär att utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen naturskog uppgår till 11,0 ha.
- volymen död ved uppgår till minst 20 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.
- området har en ostörd hydrologi

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

3.2 Skötselområde 2, Skog med hög täthet av orkidéer, areal 6,7 ha

Skötselområdet består i huvudsak av örtrika barrblandskogar i nordsluttning med rörligt markvatten (bilaga 3, delområde 2). Ett flertal arter av orkidéer, som t ex guckusko och norna, missgynnas om markskiktet beskuggas av ett allt för tätt skogsbestånd eller buskskikt. För att bevara dessa arter på lång sikt får selektiv uthuggning av gran och/eller ringbarkning av granar i kombination med selektiv röjning av täta underväxtbestånd av gran och enbuskar ske vid behov. I övrigt ska området lämnas för fri utveckling.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen skogsmark med hög täthet av orkidéer uppgår till 6,7 ha
- orkidéarterna guckusko och norna finns kvar i livskraftiga bestånd med minst 20 blommande individer av norna och minst 700 skott av guckusko
- området har en ostörd hydrologi

Skötselåtgärder

För att öka ljusinsläppet och gynna kärlväxterna i de skogsdelar som är täta och som har en mycket rik flora, ska selektiv avverkning och/eller ringbarkning av gran samt selektiv underdjning av främst gran och enbuskar utföras vid behov. Skötseln ska utformas så att skogen bibehåller en luckig och skiktad prägel. Avverkade träd och buskar ska lämnas kvar inom skötselområdet. I övrigt ska inga åtgärder utföras.

3.3 Skötselområde 3 våtmarker med fri utveckling, areal 5,1 ha

Området består av öppna till glest tallbevuxna rikkärr (bilaga 3, delområde 3). Skötselområdets myrar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen rikkärr uppgår till 5,1 ha,
- volymen stående död ved på de trädbevuxna våtmarkerna uppgår till minst 15 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd
- området har en ostörd hydrologi

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

3.4 Skötselområde 4 område med tillåtet skogsbruk, areal 12,8 ha

Området består av en rad olika skogsbiotoper, exempelvis hällmarkstallskogar, lövrika ungskogar och hyggen. Inom detta skötselområde får normalt skogsbruk bedrivas. Det är dock viktigt att inga större markliga ingrepp sker i detta område, då detta i sin tur kan påverka hydrologin i hela reservatet. Dessa delar skyddas därför från större markingrepp

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- området har en ostörd hydrologi

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4. Skötselområden för friluftsvärden med mål och åtgärder

Hela reservatet redovisas som ett skötselområde med avseende på friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Naturreservatet Brännberget är ett populärt utflyktsmål, speciellt bland dem som är botaniskt intresserad. De flesta besökarna kommer därför oftast under juni till juli månad. Besökare anvisas till reservatet via den skogsväg som kommer in från väster via Långsmalmyrberget.

4.1 Skötselområde för Friluftsliv och anläggningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Idag finns en parkering vid änden av den skogsväg som slutar knappt 300 m väster om reservatet. Informationstavlor finns där stigen från parkeringen korsar reservatsgränsen. En markerad vandrings slinga löper från parkeringen och in i reservatets centrala del. Längs med vandrings slingan finns skyltar med information om reservatets mer ovanliga växter. En vägvisningsskylt till reservatet finns från vägen mellan Nyholm och Sandfors. Placeringar av anläggningarna redovisas på kartan i bilaga 4.

Mål

Området ska hållas väl uppskyltat med information kring vilka bestämmelser som finns samt vad man kan se inom området. Stigen som finns ska hållas väl uppmarkerad så att besökare kanaliseras och trampskador i känsligare delar inom reservatet på så sätt undviks. Det ska vara lätt att hitta till reservatet och vägvisningsskyltar ska finnas från riksväg 95 fram till reservatsentrén. Vägen till reservatet utgörs till största delen av enskild väg. Intill vägvisningsskylten vid avfarten mellan Nyholm och Sandfors ska det finnas en skylt som talar om att resterande vägsträcka fram till reservatet utgörs av enskild väg.

Skötselåtgärder

- Underhåll och markering av den befintliga stigen som går i reservatet.
- Ta fram nya reservatsskyltar för området.
- Flytta befintliga artbeskrivningsskyltar till där stigen från parkeringen passerar reservatsgränsen.
- Avveckla reservatets norra entré genom att den gamla reservatsskylten avlägsnas.
- Sätta upp en mindre skylt med reservatshänvisning från parkeringsplatsen väster om reservatet.
- Sätta upp vägvisningsskyltar hela vägen från riksväg 95 till reservatet.
- Sätta upp en skylt vid avfarten från Nyholm-Sandforsvägen som informerar om att resterande vägsträcka fram till reservatet utgörs av enskild väg där hinder och fara kan förekomma.

5. Övriga anläggningar

Inom reservatet finns inga övriga anläggningar.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Nya reservatsskyltar, 2 st	Se bilaga 4	1
Uppmarkering och röjning av stig i reservatet	Se bilaga 4	1
Hänvisningsskylt från parkeringsplats	Se bilaga 4	1
Vägvisningsskyltar från riksväg 95	Avfarten från riksväg 95	1
Varningsskylt - enskild väg	Avfarten från Nyholm - Sandforsvägen	1
Avverkning och röjning av gran och enbuskar.	Se bilaga 3, skötselområde 2	2

9. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske årligen. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt Vegetationstyper i Norden
2. Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur
3. Skötselområden för naturvärden
4. Kulturmiljövärden och anläggningar för friluftsliv